

Učiteljski tovariš

Stanovsko političsko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisev ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak tetrtek. Naročnina letna 60 Din. za izposojnino 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šte. 11.197. Telefon 3713

Živel kralj!

Prežet najgloblje ljubezni do svojega kralja, se priklanja ves narod svojemu narodnemu vladarju za rojstni dan. Ena edina želja se poraja v teh trenutkih v srcih vseh Jugoslovancev, da bi nam naš ljubljani kralj vladal še dolga leta.

Ta želja, porojena povsem spontano, je odkritosrčna in resnična, kajti Nj. Vel. kralj Aleksander si je s svojim velikim delom in prizadevanjem v korist vsega naroda in države sam pridobil ljubezen svojega naroda. Sam se je boril za osvoboditev nas vseh izpod tujega jarma. Vzdih je svojo armado pri Kumanovem do zmage nad Turki in s tem odprl pot do Kosovega polja, ki je bilo v balkanski vojni maščevano. Korakal je ramo ob rami s svojimi vojaki preko Albanije in preromal najtežjo pot Golgotе srbskega naroda. Ampak ljubil je preveč svojo domovino — preveč je ljubil svoj narod, da bi obupal. »Naprej! V svobodo ali v smrt!« so bile njegove besede ob začetku prodiranja na Solunu. Ta njegov pogum je navdušil vso armado, ki je potem zlomila najhujši odpor Nemcev, Avstrijcev in Bolgarov. Naš kralj se je vračal v svojo domovino kot zmagovalček nad sovražniki, kot glasnik svobode, kot vodja vseh borcev za osvoboditev izpod tujega jarma, vrnil se je kot narodni vladar vseh Jugoslovancev.

»Naprej za boljšo bodočnost naroda,« je bilo sedaj geslo vladarja.

Začelo se je resno prizadevanje za preporod vsega naroda. Šola vrši že polnih 14 let svoje delo in Nj. Vel. kralj Aleksander kot najvišji pokrovitelj vsega prosvetnega delovanja, ni stal nikoli ob strani, marveč je vedno z dobrimi vzgledi dvigal naše šolstvo in splošno prosvetno delovanje v naši državi. Mnogo šol je bilo zidanih z njegovo pomočjo, veličasten »Dijaški dom kralja Aleksandra« v Beogradu je eden najvidnejših znakov prizadevanja našega narodnega kralja, da postane študij dostopen tudi revnejšim kmetiskim otrokom. Kraljev fond za pro-

svetno delovanje med narodom, iz katerega prejema vsako 5. leto nagrade vsi oni, ki imajo posebne zasluge za prosvetno delo med narodom, je važna kraljeva ustanova, ki priča, kako visoko ceni naš vladar sistematično delo za narodno izobraževanje. Ni samo slučaj, da so ravno učitelji v veliki meri deležni nagrad iz tega fonda.

Nešteti primeri, ko je Nj. Vel. kralj dokazal, kako zelo mu je pri srcu napredek naroda, nam jasno pričajo, da želi naš narodni vladar dati svojemu narodu trden prosvetni temelj, na katerega je mogoče graditi vse ostale dobrine, ki so vsakemu narodu potrebne.

V svojem pismu učiteljskega nas naš kralj naziva graditelje narodne duše, njegove nacionalne zavesti in kulture. Mi vemo, da nam naš kralj zaupa, da ceni naše delo in naše prizadevanje v korist naroda in podpira tudi vsa naša idealna stremeljenja. Mi čutimo njegovo ljubezen do našega stanu, ki se odraža vedno v njegovih naklonjenosti do šole in prosvete sploh. Še posebna naklonjenost do učiteljskega je bila izražena v onem trenutku, ko je poveril vzgojo svojega prvega sina osnovnošolskemu učitelju.

Naš stan je dolžan svojemu kralju mnogo hvale za vsa dosedanja prizadevanja in gleda v njem pravičnega pokrovitelja za svoje delo tudi v bodoče. Obljublamo mu ob rojstnem dnevu, da bomo tudi v bodoče med narodom verni tolmači njegovih želja. Posvetiti hočemo vse svoje moči v korist našega naroda, ker dobro vemo, da bomo doprinesli najlepša voščila svojemu kralju tedaj, ko bo ves narod preporojen gradil na trdnih prosvetnih temeljih svojo lepšo bodočnost v srečni Jugoslaviji pod vodstvom svojega narodnega kralja. Danes pa kličemo iz dna svoje duše:

Naj živi Nj. Vel. kralj Aleksander I.!

Naj živi visoki kraljevski dom!

Enodušno odobravanje »Spomenice« s strani učiteljstva.

JUU SRESKO DRUŠTVO V LITVI je na svojem zborovanju 10. decembra v Ljubljani po situacijskem poročilu predsednika tov. Župančiča razpravljalo o spomenici in sprejelo s o g l a s n o naslednje: JUU sresko društvo v Litvi odobrava »Spomenico« predsedniškega zbora v Mariboru v polnem obsegu in poziva vse predstavnike JUU, da stoje še nadalje na braniku stanovskih in prosvetnih interesov v korist naroda in dobro države.

JUU SRESKO DRUŠTVO V ŠOŠTANJU je na svojem zborovanju, ki se je vršilo v Velenju dne 3. decembra t. l., razpravljalo o spomenici predsedniškega zbora JUU v Mariboru. Članstvo je spomenico odobrilo in soglasno sprejelo.

JUU SRESKO DRUŠTVO V NOVEM MESTU je na svojem zborovanju

12. novembra razpravljalo o »Spomenici« predsedniškega zbora JUU v Mariboru. S spomenico so se vsi navzoči strinjali in jo soglasno odobrili.

JUU SRESKO DRUŠTVO V CELJU je izreklo na svojem zborovanju dne 3. decembra 1932. ob navzočnosti 154 članov soglasno solidarnost k spomenici predsedniškega zbora v Mariboru.

UČITELJSKO, ORGANIZIRANO v JUU SRESKO DRUŠTVO KOČEVJE, zbrano na zborovanju v Kočevju dne 7. decembra t. l., najtopleje pozdravlja spomenico, sprejeto na zboru predsednikov sreskih društev JUU v Mariboru in izjavlja popolno zadovoljstvo in solidarnost s stališči, sprejetimi in utrjenimi v spomenici. Poziva sekcijo, da vztraja v svojem boju za dobrobit šole in učiteljstva. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Iz narodne skupščine.

DEBATA O URADNIŠKI STALNOSTI

Na dnevnem redu je bilo tudi poročilo odbora za proučevanje zakonskega predloga o avtentnem tolmačenju § 110 uradniškega zakona. Poročilo odbora je podal poslanec dr. Nikolič, ločeno mnenje pa je podal dr. Živan Lukič, član Jugoslovanskega narodnega kluba. Povod, da je vlada predložila narodnemu predstavništvu tak zakonski osnutek, je dal Državni svet, ki je na svoji splošni seji 27. in 28. aprila letos, ko se je postavil na stališče, da se morajo ministri, bani ali drugi starešine pri odločevanju o prestopu službe državnih uslužbencev prej v upravnem postopanju prepričati in ugotoviti, da obstojajo v resnici kakšni razlogi za prestop službe, navedeni v § 110 uradniškega zakona.

Za poročevalcem odbora je takoj povzel besedo pravosodni minister g. Maksimović, ki je med drugim poudarjal, da je duh in smisel uradniškega zakona tudi ta, da uradniške stalnosti ni. Celo ustava, ki je bila izdana po uradniškem zakonu, ko govori o stalnosti sodnikov, čisto jasno določa, da bodo sodniki dobili to stalnost šele po preteku petih let od dneva, ko je bila objavljena ustava. Tako tudi oni uradniki, napram katerim se je z ozirom na njihovo posebno funkcijo uveljavljalo posebno stališče, danes nimajo stalnosti. Z odlokom državnega sveta, s katerim se dopušča otvoritev administrativnih sporov proti predlogom pristojnih starešin zaradi odpusta drž. uradnikov iz službe, se v jedru kaže ta princip, da uradniške stalnosti sploh ni. S sporom, ki nastaja v zvezi s tem, se sploh vnaša v ves ta sistem kaos in nastajajo spori o vprašanih, v katerih bi ne smeli nastajati.

Proti gornjemu zakonskemu predlogu so nastopili poslanci Josip Stazič, Miloš Drago- vič in dr. Živan Lukič, ki so podali izjavo v imenu Jugoslovanskega narodnega kluba, da bodo glasovali proti takemu zakonskemu predlogu, ki bo dajal ministrom in banom pooblastila, da lahko iz uradništva napravijo brezpravno rajo. Ako bi se sprejel tak zakon, se bo uradništvo korumpiralo, ker bo služilo in se klanjalo vsem ljudem od žandarja pa gori do ministra. Tako se dostikrat odpuščajo iz službe nacionalni in sposobni uradniki na pod-

lagi čisto navadnih denunciacij. Govor niki so za to podali konkretne dokaze.

K temu zakonskemu predlogu je govoril tudi poslanec Milutinović, ki je v svojem govoru pohvalil predloženi zakonski osnutek. Svojo pohvalo je podprl z izjavo: »Zakonski predlog je dober, ker imamo tudi mi kmetje pravico, da enostavno poženemo delavca, če ne dela, kakor mora. In kdor ne dela, kakor treba, naj se ga napodila! Izvajanja poslanca Milutinovića so izzvala v vrstah nekaterih poslancev precej ogorčene proteste. Glasovalo je 154 poslancev, za 144, proti pa 10 poslancev.

DEBATA O UČITELJSKI STANARINI

Beograd, 3. decembra, p. Po celodnevni debati je bila v skupščinskem odboru zaključena načelna razprava o občinskem zakonu.

V načelu je poslanec Prekoršek pozdravil ta zakon, ki naj naposled dovede do enotne organizacije občin, teh najnižjih in najvažnejših upravnih edinic, in tako poveže vsa dela države v skupno zajednico.

Zahteval je razbremenitev občin od poslovanja, ki jih morajo vršiti v prenešenem delokrogu. V kolikor pa občine morajo vršiti te posle, morajo dobiti za to delo tudi finančno podlago s tem, da se jim v ta namen odstopi gotov odstotek državnih dohodkov iz naslova vršenja poslov za državo.

V svojem nadaljnjem govoru je poslanec g. Prekoršek zahteval, naj se istočasno nujno izda tudi zakon o decentralizaciji državne uprave in ojači delokrog banovin in občin.

V svojih temeljnih izjavah se je nato dotaknil tudi raznih drugih perečih vprašanj in zahteval, da se razbremenijo občine v pogledu plačevanja stanarine in kurjave za učiteljsko, ki ga visoko ceni kot narodnega prosvetitelja, in previsoko, da bi smelo biti v nekaki odvisnosti od milosti občinske uprave.

Ob koncu razprave je notranji minister g. Živojin Lazić reasumiral potek načelne razprave in opirajoč se zlasti na tehtna izvajanja poslancev gg. dr. Rapeta in Ivana Prekorška izrazil željo, naj bi se zakonski načrt ponovno vrnil ministrskemu svetu, da ga glede na načelna vprašanja, ki so bila sprožena, še enkrat prouči in primerno spremeni. Odbor je to sprejel, nakar je bila seja zaključena.

Dipl. agr. A. Jamnik, Ljubljana:

K vprašanju odpisa kmetjskih dolgov.

To vprašanje je danes povsod na dnevnem redu. Zakon utegne biti še pred Božičem od narodnega predstavništva izglasovan. Po tem, kakršen rok bo določen za vlaganje predlogov za znižanje odn. odpis dolgov — bo tozadevno gibanje gospodarjev bolj ali manj živahno. V prvotnem osnutku zakona je predviden razmeroma zelo kratek rok, sedaj pa se čujejo glasovi, da ta rok sploh odpade in bo prezadolženec vsak čas lahko sodišču predlagal otvoritev tozadevnega postopka. V odboru, ki obravnava ta osnutek za predložitev plenumu narodnega predstavništva, so sedaj ta rok odmerili na tri, odn. za kmete, ki so zaposleni v prekoceanskih deželah, na šest mesecev od dne, ko stopi zakon v veljavo.

Po najnovejši redakciji tega osnutka sta predvidena dva načina odpisovanja dolgov in sicer se bo kmetovalec mogel posluževati ali vsakega zase ali obeh hkrati.

Po novem načinu se izvrši znižanje dolga neglede na prezadolženost za 10 %, ako

je dolžnik v zadnjih treh letih ali več kot treh letih, predno je zakon uveljavljen, plačeval obresti (s provizijo ali drugimi stranskimi stroški vred) po 16—20 % letno, odn. se mu dolg zniža za 20 %, za 35 %, za 50 %, za 70 % ali se mu črta celo vsega, ako je letne obresti plačeval po 20—24 %, po 24 do 30 %, po 30—36 %, po 36—40 % ali po več ko 40 %.

Po drugem načinu (neglede na to, če se je dotičniku znižal odn. imel znižati dolg po prvem načinu) pa se zniža ves dolg, ki je večji od 70 % prezadolženčevega nepremičnega in premičnega premoženja. Hipotekarni dolgovi na 90 % odn. 80 %. Ako bi skupni s 100 %, ako dogovorjene obresti (z vsemi postranskimi dodatki) ne presegajo letno 10 %, ako pa so te obresti dogovorjene na letnih 10—16 %, tedaj se ta dolg prizna samo za 90 %, ako pa take obresti presegajo 16 %, se od tega dolga prizna samo 80 %. Ako tako znižani hipotekarni dolgovi ne dosežejo 70 % višine vrednosti prezadolženčevega pre-